

SUOMEN KUNTALIITTO

Sairaalapalvelut

TERVEYDENHUOLLON XXI ATK-PÄIVÄT

29. - 30.5.1995

Kalastajatorppa, Helsinki

Toimitusjohtaja Matti Toivola
Helsingin terveystieteiden keskus

TOIMINNALLISEN STRATEGIAN VAIKUTUS TIETOHALLINTOSTRATEGIAAN

Toimitusjohtaja Matti Toivola
Helsingin terveystieteiden keskus

TOIMINNALLISEN STRATEGIAN VAIKUTUS TIETOHALLINTOSTRATEGIAAN

Jos oikein tiivistämme sen, mikä terveydenhuollossa on tärkeää, päädyimme kolmeen tekijään: (1) väestöön, (2) palveluihin ja (3) vaikuttavuuteen. Asian voi kiteyttää myös: Väestölle tulee antaa palveluita, joilla on terveystieteellisiä vaikutuksia!

Tämän yksinkertaistetun toiminnallisen strategian toteuttamiseksi tarvitaan kuitenkin vielä yksi elementti. Se on (4) hallinta, jolla tarkoitetaan johtamista eri tasoilla terveydenhuoltojärjestelmää.

Pelkistettyä strategiaa

Kaikki edellä todettu on tietysti pelkistämistä, mutta tuntuu kyllä siltä, että ilman pelkistämistä tämän maan sosiaali- ja terveysturvan sekä sen palvelujärjestelmän viidakko ei pysy enää kenenkään hallussa.

Voidaan tietysti entiseen hyvään tietojenkäsittelyhenkilöstöä ja toimittajia työllistävään tapaan lähteä siitä, että atk:n avulla kaikki monimutkainen ja hallitsematon saadaan yksinkertaiseksi ja hallittavaksi. Väitän kuitenkin, että ratkaisu on haettava itse toiminnasta ja sen strategiasta. Kun ratkaisu on löytynyt, tietotekniikka tulee ja auttaa sen toimeenpanemisessa.

Mitä sitten ovat ne strategiset ratkaisut? Vastauhan tietysti riippuu organisaatiosta ja sen ongelmista ja haasteista, jotka luonnollisesti vaihtelevat. Täällä pääkaupunkiseudulla ja Uudellamaalla ongelmat ja haasteet liittyvät erikoissairaanhoidon ylikapasiteettiin, päällekkäistoimintoihin ja korkeaan kustannustasoon. Muualla maassamme ongelmat voivat olla erilaisia, mutta ovat varsin usein kuitenkin rakenteellisia ja kustannustehokkuuteen liittyviä pulmakysymyksiä.

Uskon kuitenkin, että mitä erilaisimmillekin haasteille löytyy yksi yhteinen nimittäjä. Se on väestölähtöisyys. Väestön tarpeista puhutaan paljon juhlapuheissa. Käytännössä kuitenkin terveydenhuoltomme on tuotanto-suuntautunut ja tuottajakeskeinen. Jos asioita tarkastelee todella vilpittömästi väestönäkökulmasta, asettuvat tuottaja-organisaatioiden sisäiset askareet ja reviiiritaistot aivan uuteen valoon. Pelkistetyn strategian ydin löytyisi, jos lähtisimme potilaan matkaan seuraamaan hänen prosessiaan aina terveystieteiden ajanvarauksesta sairaaloiden sokkeloihin ja sieltä taas erilaisten jälkihoito- ja kuntoutusperiodien jälkeen takaisin kotiovelle.

Väestölähtöisyys on asiakaslähtöisyyttä ja sen noudattaminen muuttaisi palvelutuotannonkin asiakaslähtöiseksi. Tätä kautta myös vaikuttavuudenkin unohdettu käsite saisi sille kuuluvan arvon.

Tietokone johtamisen rengiksi

Pelkistetty strateginen ohjaus lähtee siis väestöstä ja muuttaa palvelut asiakassuuntautuneiksi sekä johtaa vaikuttavuuden arviointiin. Tällaista ei kuitenkaan tapahdu itsessään, vaan siihen tarvitaan hallintaa eli johtamista. Silloin johtamisen käsitteellä on sille kuuluva laaja sisältö.

Johtaminen on yksittäisen palvelutapahtuman hallintaa. Se on myös hoitoketjun ohjausta yhtä lailla kuin resurssien johtamista. Johtamiseen kuuluu organisaation linjaaminen, kustannusten hallinta ja monenmoinen seuranta ja arviointi. Siinä haastetta terveydenhuollon monituhapäiselle johtajakaartil-le.

On mahdotonta ajatella, että asiakkaiden, palveluiden ja vaikuttavuuden hallinta voisi onnistua ilman tietojärjestelmiä. Mutta minkälaisia ovat tietojärjestelmämme? Eiköhän vain nekin ole rakennettu tuottajia varten! Jokaiselle oman-
sa.

Vaikka ymmärrän mainiosti, mikä valtava merkitys nykyisilläänkin potilashallinnon tietojärjestelmillä on nimenomaan palveluntuottajalle, haluaisin joskus nähdä sovelluksen, joka kokonaan on rakennettu väestönäkökulmaa varten, terveysaseman ajanvarauksesta sairaalakierroksen jälkeen kotiovelle. Vasta tällöin meillä on strategioidemme tietotekniikkatuki.

Yhteiset linjaukset ovat välttämättömiä

Helsingin kaupungissa näemme kaiken edellä todetun varsin konkreettisen tarpeena. Helsingin muodostaa samanaikaisesti sekä peruskunnan yleisine kuntapalveluineen ja sosiaali- ja terveystalvluinen että erikoissairaanhoidon tuottavan sairaanhoitopiirin. Lisäksi Helsinkiä voidaan pitää HYKSin kanta-asiakkaana - maksavana. Kun kyse on helsinkiläisen hyvinvoinnin turvaamisesta ja sen hallinnasta, voimme sitä koskevan tiedon saada vain tuottajarajat rikkomalla, väestöpohjaisten ja asiakasperusteisten tietojen avulla.

Palvelustrategian ja tietohallintostrategian saumaton yhteys on välttämätön. Yhteyden luominen on nyt aloitettu HYKSin, Helsingin kaupungin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin yhteistyöllä. Tämä on kunkin em. kolmen organisaation johdon yhteinen tahto. Haemme niin toiminnallisella kuin tietohallintoyhteistyölläkin paitsi kustannustason alentamista, myös entistä parempaa potilasprosessien hallintaa. Selvää on luonnollisesti myös se, että näin voimme kunniakkaasti jakaa atk-kehittämis- ja investointikustannuksia.